



Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności



KONCEPCJA REGULACJI ESTETYKI MIASTA

Jelenia Góra

Warszawa 2023

0. podstawowe założenia

Koncepcja regulacji estetyki miasta (KREM Jeleniogórski) tworzy długoterminowy plan i wytycza standardy ujednolicenia pod względem estetycznym elementów przestrzeni publicznej, które będą wykorzystywane przy planowaniu wszelkich inwestycji miejskich. W opracowaniu wyznaczono sposoby zmieniania przestrzeni miejskiej dla zachowania estetyki i spójności.

Koncepcja Regulacji Estetyki Miasta stanowić ma uzupełnienie dokumentów strategicznych Miasta, które wykorzystywane są w procesie aplikowania o fundusze zewnętrzne. Wskazuje ukierunkowane działania, jakie należy podjąć, aby rozwiązać problem degradacji przestrzeni miejskiej, która jest wspólnym dobrem miejskiej społeczności i powinna zaspokajać potrzeby wszystkich mieszkańców.

W ramach KREM wypracowane zostały nowe zasady w zakresie estetyki i ładu przestrzennego, które zostaną wprowadzane do nowo sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dotyczą one szyldów reklamowych i nośników reklamy, a także kolorystyki i formy elewacji i dachów oraz ogrodzeń i posadzek w przestrzeniach publicznych.

Prace nad KREM odbywały się w oparciu o wielopoziomowy research, zawierający:

- analizy historyczne i badania studialne (w tym wizje lokalne)
- desk research benchmarków pozytywnych przykładów europejskich miast
- desk research wskazań naukowych dotyczących percepcji przestrzeni w kontekście bezpieczeństwa i komfortu (przeciwdziałanie rozkojarzaniu, etc.)

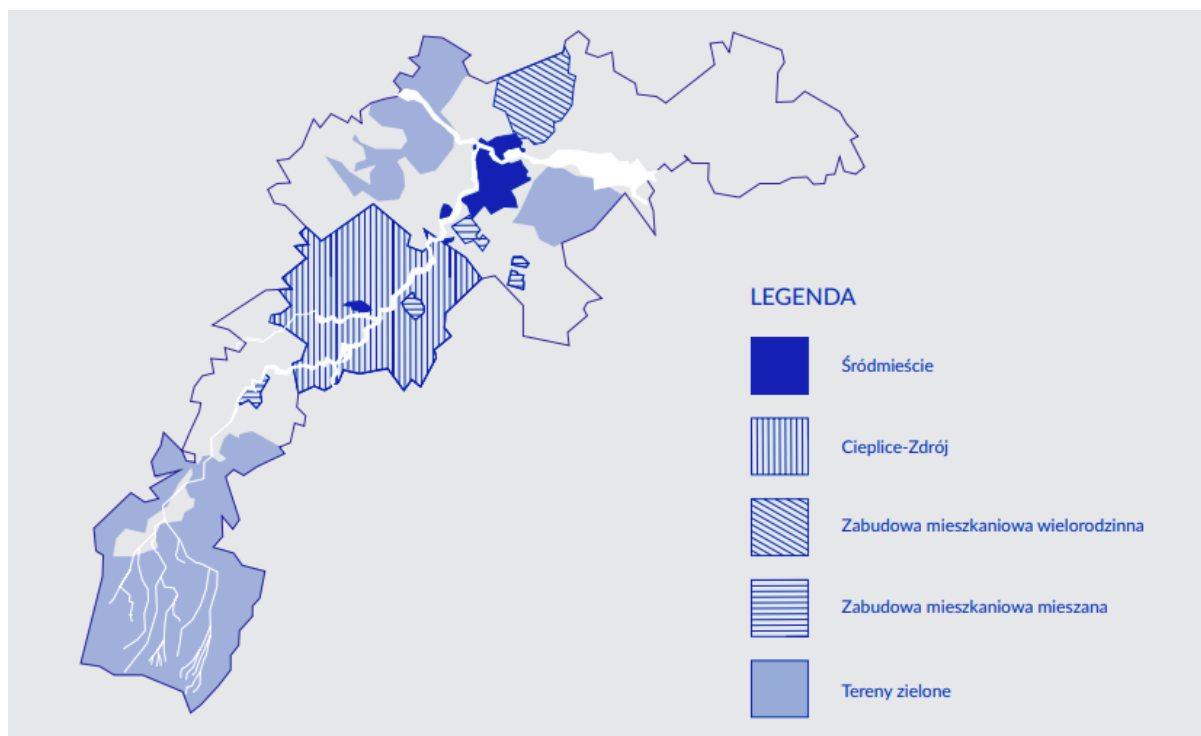
Poprzez KREM wskazane zostają parametry które:

- wskazują zasady stosowania elementów brandingów miasta w jego przestrzeni
- opisują zasady tworzenia tabliczek znamionowych, w tym nazw ulic i numerów budynków
- ograniczają liczbę reklam zewnętrznych, rozmiary powierzchni ekspozycyjnych i określają dopuszczalne umiejscowienie w mieście
- określają maksymalną liczbę szyldów przypadających na jeden punkt usługowy
- opisują charakterystykę witryn usługowych w parterach budynków
- ujednolicają zasady projektowania małej architektury (ławek, lamp, koszy, etc.)
- określają charakter (w tym wysokość, gęstość i detal) ogrodzeń
- określają charakterystykę nowo stawianych budynków oraz zasady renowacji budynków
- określają zasady ochrony i rozwoju zieleni miejskiej
- opisują metodę rewitalizacji posadzek wraz z dopuszczalnymi materiałami, teksturami i rozmiarami

0.1. PODZIAŁ NA STREFY

Ze względu na zróżnicowanie zabudowy, potrzeb społecznych i wizerunku różnych części miasta, na potrzeby opracowania KREM wprowadzono podział na strefy, który kształtuje się następująco:

- strefa A: obszar śródmieścia i centrum Cieplic
- strefa B: wielkoskalowa zabudowa wielorodzinna, w tym Zabobrze
- strefa C: pozostała zabudowa mieszkaniowa
- strefa D: tereny leśne



0.2. WYŁĄCZENIA

Z regulacji w zakresie estetyki wyjęte są:

- budynki wpisane do rejestru zabytków
- budynki produkcyjne i magazynowe
- budynki techniczne
- budowle i obiekty inżynierskie
- sztuka na elewacjach (np. murale)
- ogrodzenia wynikające z wymogów technologicznych, bezpieczeństwa i przepisów odrębnych
- ogrodzenia wpisane do rejestru zabytków
- ogrodzenia znajdujące się na terenach wpisanych do rejestru zabytków
- ogrodzenia placów budowy

1. komunikacja wizualna miasta

Miasto Jelenia Góra charakteryzuje się rozpoznawalnym znakiem, pochodzącym z historycznego godła - nie posiada jednak konsekwentnie zaprojektowanej marki, która tworzyłaby spójną narrację i pomagała wyróżnić się na tle konkurencji. W efekcie sposób opowiadania o mieście jest niejednorodny i trudno rozpoznać, jaka część opowiadanej historii ma charakter oficjalny i zaplanowany. Brak także poprawnie zaprojektowanego, konsekwentnego Systemu Informacji Miejskiej, który przekazuje użytkownikowi informacje o charakterze miejskim oraz pomaga odnaleźć się w szybki i naturalny sposób.

Analiza historii terenu, głównych atutów i cech pozwoli zbudować silną markę i wskaże punkty, na których należy skupić się podczas promocji miasta. Branding to nie tylko nowe logo, odpowiednie kolory, rozmieszczanie logotypów, ale również strategia działania długoletniego mająca na celu przyciągnięcie do siebie większej liczby osób, co sprzyja rozwojowi ekonomicznemu miasta.

1.1. BRANDING

Należy stworzyć strategię promocji, działania związane z marką, znak promocyjny i slogan. Ważne jest rozmieszczenie tych elementów w przestrzeni miasta, takich jak: **przystanki komunikacji miejskiej, plakaty promocyjne, słupy ogłoszeniowe, tablice informacyjne, włązy studzienek, elementy małej architektury.**

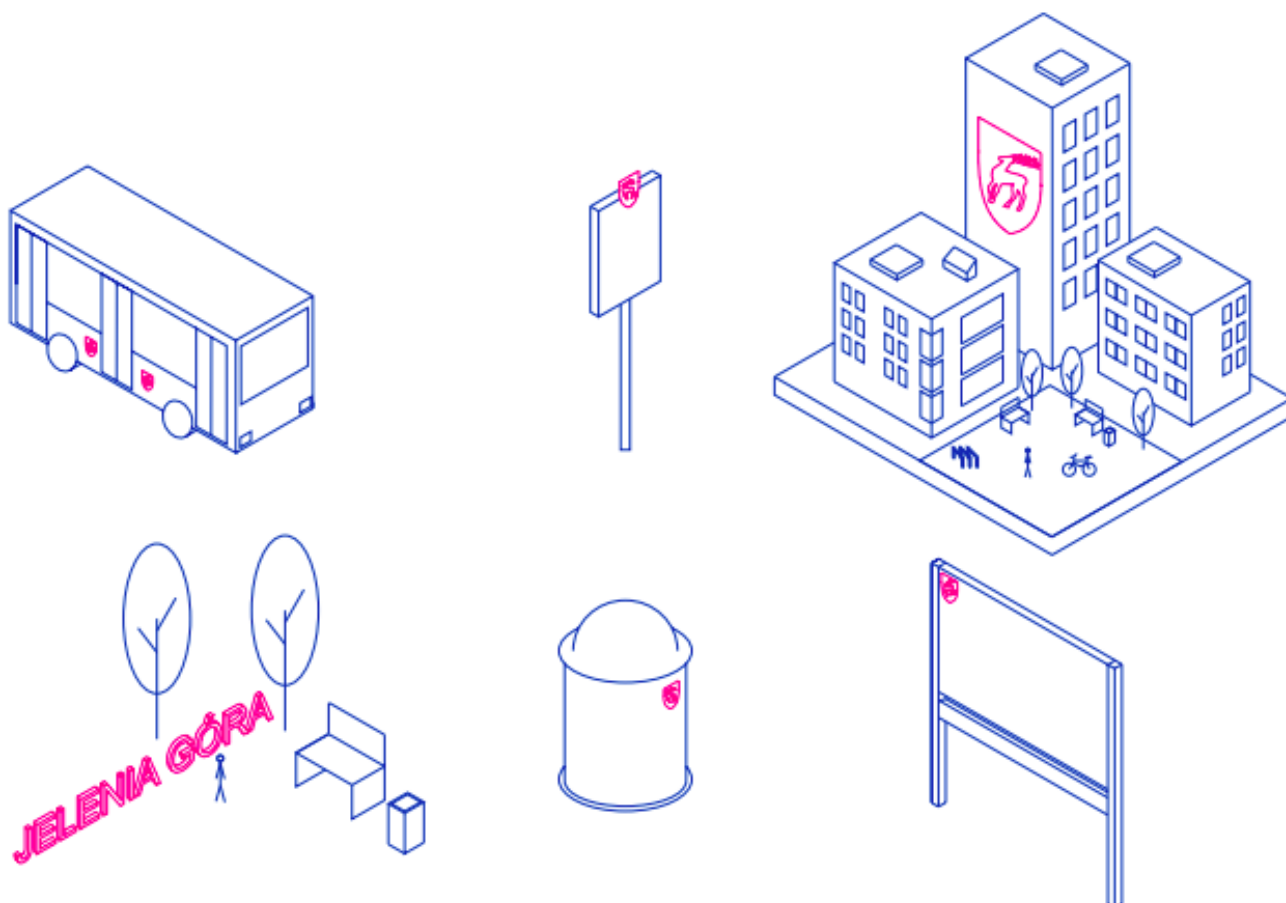
Ważnym aspektem brandingu jest komunikowanie użytkownikowi w sposób pośredni i bezpośredni w jakim miejscu się znajduje. Można dokonywać tego poprzez umieszczanie loga, logotypu na tablicach z planem miasta, informacją turystyczną etc. Logo i logotyp powinny być przy tym minimalistyczne, nowoczesne i czytelne w odbiorze.

ZASADY STOSOWANIA BRANDINGU MIASTA W PRZESTRZENI

- konieczne jest opracowanie jednego spójny logotypu, który zawsze będzie stosowany zgodnie z opracowanym przez projektanta zasadami, uwzględniającymi obszary ochronne, kolorystykę, osadzenie itd.
- konieczne jest stosowanie jednego fontu, za pomocą którego tworzone będą wszystkie komunikaty, ogłoszenia i materiały miejskie, a także zjawiska odbywające się w przestrzeni cyfrowej (np. na stronie internetowej)
- rozmiar loga, wybór hasła, fontu, kolorów, komunikatów, czy nawet charakter zdjęć stosowanych w publicznych komunikatach (drukowanych i cyfrowych) a także możliwość i

miejsce ich stosowania oraz wszelkie związane z tym zasady regulować będzie miejska księga znaku, w zakresie której powinny znaleźć się szczegółowe projekty osadzenia składowych brandingów miasta w jego przestrzeni, z wszelkimi wymiarami, opisami i detalami

- wyjątkiem od wyżej opisanych zasad w zakresie kolorystyki i fontów są nietrwałe, okazjonalne plakaty promocyjne, pod warunkiem że zaprojektowane przez profesjonalnych grafików i ilustratorów
- kolorystyka marki miejskiej opracowana powinna być tak, by jej stosowanie podkreślało podział na poszczególne dzielnice Jeleniej Góry
- dopuszcza się oznaczenia elementów infrastruktury, takich jak przystanki, śmietniki, ławki, włazy, studzienki, słupy i tablice ogłoszeniowe, oraz inne elementy komunikacji
- konieczne jest połączenie księgi znaku z projektem Systemu Informacji Miejskiej



1.2. SYSTEM INFORMACJI MIEJSKIEJ (SIM)

W celu powstania dobrego SIM-u należy zastosować następujące zasady:

- dbałość o jednolitość wizualną, architektoniczną i konstrukcyjną
- określenie jednego kroju pisma. Czytelnego i prostego w swojej formie (np. Helvetica)
- ustalenie kolorystyki opartej na maksymalnej liczbie 3 kolorów dla danego typu
- kolorystyka powinna być rozdzielona pomiędzy strefą Śródmieścia, leśną i miejską.
- odpowiednie podzielenie stref miasta

RODZAJE INFORMACJI

tablice z nazwami ulic - treść tablic zawiera nazwę ulicy, nazwę dzielnicy mieszkalnej miasta, w której umieszczona jest tablica oraz numerację porządkową znajdujących się przy ulicy nieruchomości, zaczynając od najbliższego budynku przy tablicy. Tablice należy ustawiać blisko krawędzi jezdni, zachowując bezpieczne odległości od pieszych, kierowców i rowerzystów.

tablice adresowe - zawiera numer porządkowy lub zakres numeracji, nazwę ulicy, alei czy też placu. Usytuowanie tablicy musi być w widocznym miejscu.

tablice kierunkowskazy dla ruchu pieszego - treść tablic to nazwa obiektu w języku polskim. Dopuszczane jest tłumaczenie na język angielski. Tablice mogą być wykonane z aluminium. Usytuowanie tablicy musi być w widocznym miejscu, w pasie drogowym oraz na innych terenach publicznych, w miejscach gdzie należy wskazać kierunek dojścia. Tablice nie mogą wpływać na bezpieczeństwo ruchu i być rozmieszczone poza skrajnią ruchu drogowego, rowerowego, pieszego. Nie mogą zastępować znaków drogowych. Kolorystykę tablic należy rozdzielić między Śródmieściem, a strefą miejską.

tablice kierunkowskazy dla ruchu samochodowego - w treści znajduje się nazwa osiedli miast, nazwa istotnych obiektów użytku publicznego, zabytków i miejsc zabytkowych oraz strzała kierunkowa. Tablice należy umieszczać przy pasach drogowych w sposób nie zagrażający ruchowi kołowemu, pieszemu. Nie mogą zastępować znaków drogowych. Tablice w swoim wyglądzie pozostają takie same dla każdej strefy miasta.

tablice kierunkowskazy dla ruchu rowerowego - w treści znajduje się piktogram rowerzysty, strzała kierunkowa, nazwa obiektu docelowego, odległość do obiektu. Tablice zawierają również uproszczony schemat trasy z miejscami pośrednimi i odległościami do tychże miejsc. Tablice należy rozmieszczać w sposób nie zagrażający ruchowi drogowemu, rowerowego, pieszego. Ich

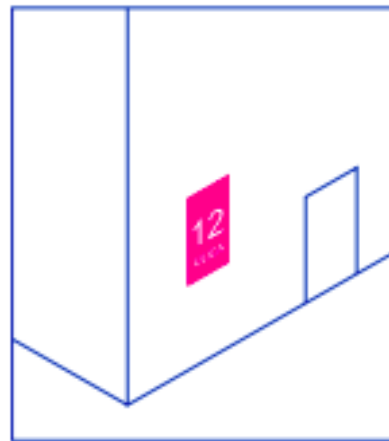
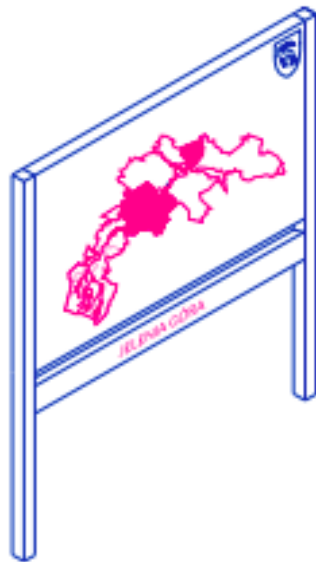
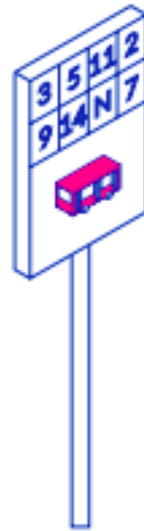
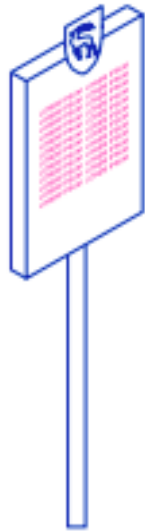
lokalizacja powinna przebiegać przy trasach rowerowych, wzdłuż ścieżek rowerowych. Pylony znajdują się również w miejscach publicznych, gdzie uzasadnione jest wskazanie trasy rowerowej. Tablice w swoim wyglądzie pozostają takie same dla każdej strefy miasta.

tablice z informacjami turystycznymi i historycznymi - zawiera nagłówek z nazwą opisywanego obiektu, informacją o osobie lub historyczny etap. Na tablicy umieszczany jest również dedykowany piktogram. W treści znajdziemy część graficzną z rycinami, fotografiami oraz część merytoryczną. Informacje zawarte na tablicy muszą być w języku polskim. Jako dodatkowe ustala się użycie języka angielskiego, niemieckiego, czy też czeskiego. Należy rozmieszczać je przy opisywanych obiektach, przestrzeniach etc. w postaci tablic wolnostojących jednostronnych lub na elewacjach budynku przy wejściach. Kolorystykę tablic należy rozdzielić między Śródmieściem, a strefą miejską.

tablice z rozkładem jazdy - W treści umieszcza się piktogram, znak drogowy, nazwę przystanku oraz numery linii komunikacyjnych obsługiwanych przez dany przystanek. Rozkłady jazdy należy umieszczać w gablotach zlokalizowanych w wiatach przystankowych lub na konstrukcji wolnostojącej tablic ze znakiem drogowym. Tablice w swoim wyglądzie pozostają takie same dla każdej strefy miasta.

tablice z planem miasta - W treści tablicy znajduje się nazwa opisywanego obiektu lub obszaru, piktogram, informacje nawigujące do opisywanego obiektu etc., plan mapowy z zaznaczeniem lokalizacji czytającego, oznaczenie tras rowerowych. W treści znajdziemy również część merytoryczną oraz graficzną. Rozmieszczenie tablic powinno przebiegać przy obiektach generujących ruch (na przykład dworce), na terenach publicznych, w historycznych punktach miasta oraz w centralnych punktach miasta. Kolorystykę tablic należy rozdzielić między Śródmieściem, a strefą miejską.

witacze - w treści znajduje się herb miasta, nazwa miasta. Dopuszczalne jest podświetlanie witaczy. Ich rozmieszczenie powinno być na przestrzeniach pasa drogowego na warunkach ustalonych przez zarządcę drogi. Tablice w swoim wyglądzie pozostają takie same dla każdej strefy miasta.



2. dopuszczalne formy promocji

Przedsiębiorcy chcą być widoczni i mieć przestrzeń do dalszego rozwoju. Jednocześnie władze samorządowe odpowiadają za jakość i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej. Za pomocą polityki reklamowej dążymy zatem do równowagi między interesem jednostki a interesem publicznym. Zależy nam, by przedsiębiorcy mieli możliwość zwracania uwagi na swoje usługi i produkty, jednak reklama nie może umniejszać jakości przestrzeni publicznej.

BEZPIECZEŃSTWO

Reklama przyciąga uwagę użytkowników dróg, ale nie może odbywać się kosztem bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dlatego chcemy ograniczyć liczbę i rozmiar nośników reklamowych oraz niechętnie podchodzimy do reklam o zmiennym obrazie.

UŻYTECZNOŚĆ

Reklama ze względu na swój wygląd nie może powodować uciążliwości dla otoczenia, w tym z powodu hałasu i nadmiernego światła. Przestrzeń publiczna musi być też łatwo dostępna dla wszystkich mieszkańców, dlatego zwracamy uwagę na zachowanie odpowiedniej szerokości i wysokości ciągów pieszych.

JAKOŚĆ

Piękno architektury i bogactwo naturalne naszego miasta powinno być maksymalnie wyeksponowane, by cieszyć oczy mieszkańców i zachęcać do przyjazdu gości. Przywiązujemy dużą wagę do estetyki samych reklam i szyldów oraz ich wpływu na wygląd otoczenia, przy czym - poza samą eksponowaną treścią - istotne są również konstrukcje, na których umieszcza się reklamy.

DOPASOWANIE DO OTOCZENIA

Jelenia Góra to miasto rozległe i zróżnicowane. Szczególnie wyczuleni powinniśmy być na wygląd zabytkowych obszarów śródmieścia oraz Cieplic-Zdrój, a także cennych krajobrazowo obszarów naturalnych. Mniej restrykcyjne zasady w pozostałych częściach miasta nadal muszą gwarantować bezpieczeństwo, użyteczność i estetyczność przestrzeni publicznej.

2.1. WYŁĄCZENIA

Ustalenia nie dotyczą:

- reklamy wyborczej
- Miejskiego Systemu Informacji
- reklam umieszczanych w i na pojazdach komunikacji zbiorowej
- reklam służących promocji miasta
- działalności wystawienniczej instytucji publicznych
- reklam i szyldów zabytkowych oraz ich wiernych rekonstrukcji

2.2. PODSTAWOWE POJĘCIA

reklama

upowszechnianie w jakiegokolwiek wizualnej formie informacji promującej osoby, przedsiębiorstwa, towary, usługi, przedsięwzięcia lub ruchy społeczne (Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, art. 2, pkt 16a)

szyld

tablicę reklamowa lub urządzenie reklamowe informujące o działalności prowadzonej w obrębie nieruchomości, na której się znajdują (Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, art. 2, pkt 16d)

witryna

okna oraz przeszklone drzwi lokalu użytkowego, szczególnie okna wystawowe służące ekspozycji towarów lub prezentacji usług danego lokalu użytkowego

tablica reklamowa

przedmiot o płaskiej powierzchni służący ekspozycji reklamy wraz z jego elementami konstrukcyjnymi i zamocowaniami (Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, art. 2, pkt 16b)

urządzenie reklamowe

przedmiot służący ekspozycji reklamy wraz z jego elementami konstrukcyjnymi i zamocowaniami, inny niż tablica reklamowa (Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, art. 2, pkt 16c)

powierzchnia ekspozycyjna

część tablicy reklamowej lub urządzenia reklamowego przeznaczona do ekspozycji faktycznej reklamy, niestanowiącą elementów konstrukcyjnych i zamocowań

elewacja

zewnątrzna ściana budynku wraz z otworami, np. okiennymi bądź drzwiowymi

pas reklamowy

fragment elewacji zamykający się między górną krawędzią witryny, okna lub drzwi do lokalu, a elementem architektonicznym występującym w postaci np. gzymsu, podziału w wykończeniu elewacji, uskoku, a w przypadku, gdy taki element nie występuje – poziomem dolnej krawędzi otworów okiennych drugiej kondygnacji nadziemnej. Dla obiektów jednokondygnacyjnych lub wysuniętych parterów budynków należy przez to rozumieć dodatkową konstrukcję w postaci attyki przestaniającej krawędź dachu

2.3. ZASADY OGÓLNE

- Tablice i urządzenia reklamowe powinny być wykonane z trwałych materiałów i utrzymane w dobrym stanie technicznym i wizualnym, a ich wzornictwo powinno być zbilansowane z otaczającą przestrzenią.
- Tablice i urządzenia reklamowe powinny być utrzymywane w kompletności i czytelności.
- Tablice i urządzenia reklamowe nie powinny zastępować dekoracji architektonicznej budynku (gzymsy, balustrady, balkony itd.) oraz informacji adresowych.
- Nie powinno się ingerować w istniejącą konstrukcję i zmieniać dekoracji architektonicznej wyłącznie na potrzeby montażu tablic i urządzeń reklamowych.
- Tablice i urządzenia reklamowe nie powinny nachodzić na siebie.
- Powierzchnia ekspozycyjna reklam umieszczonych na jednej elewacji nigdy nie powinna przekraczać łącznie 20 mkw.

- Źródła światła podświetlające lub doświetlające tablicę lub urządzenie reklamowe powinny być ukryte w taki sposób, aby widoczne było wyłącznie rozproszone światło odbite lub przepuszczone przez materiały światłoprzepuszczalne, za wyjątkiem neonów i lamp żarowych lub wiernie je imitujących.
- Nie powinno dopuszczać się stosowania oświetlenia pulsacyjnego o zmiennym natężeniu oświetlenia w urządzeniach takich jak telebimy i ekspozytory diodowe.
- Maksymalny poziom luminancji urządzeń wykorzystujących światło nie powinien przekraczać
 - w ciągu dnia: 5000 cd/mkw.

- w ciągu nocy: 600 cd/mkw. dla tablic poniżej 10 mkw. i 300 cd/mkw. dla tablic powyżej 10 mkw.

- Tablice i urządzenia reklamowe nie powinny być lokowane:
 - pomnikach i miejscach pamięci
 - na obiektach wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków, objętych ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
 - na urządzeniach bezpieczeństwa ruchu drogowego lub w miejscu, które przystania ich widoczność,
 - na dachach obiektów budowlanych, kominach, attykach i okapach dachów, za wyjątkiem liter przestrzennych itp.
 - na terenach wód powierzchniowych, wód płynących, melioracji wodnych
- Tablice i urządzenia reklamowe umieszczone na budynkach powinny być sytuowane:
 - równoległe do powierzchni sytuowania
 - bez pozostawiania pustej przestrzeni pomiędzy powierzchnią ekspozycyjną tablicy reklamowej lub urządzenia reklamowego, a powierzchnią sytuowania
 - tak, by ich elementy nie wystawały poza krawędzie płaszczyzny ściany

2.4 SZYLDY

Zaleca się:

- zachowanie pola ochronnego wokół obrysu tablicy reklamowej o wielkości nie mniejszej niż 15% wysokości tablicy reklamowej, z wyłączeniem szyldów wykonanych z giętych lamp neonowych, usytuowanych w nadświetlu wejścia do lokalu oraz usytuowanych modułowo,
- sytuowanie szyldów o jednolitych gabarytach, wysokościach ich sytuowania i długościach wysięgników, na których są umieszczane, dla szyldów sytuowanych na galerii lub w obrębie podcienia lub za wspólnymi arkadami.

W kwestii sytuowania szyldów zaleca się:

- sytuowanie szyldów w pasie reklamowym, tj. poziomym pasie elewacji znajdującym się ponad oknami w parterze i pod oknami kondygnacji następnej,
- sytuowanie wyłącznie szyldów o pionowej orientacji w pionowym pasie elewacji, tj. znajdującym się pomiędzy otworami okiennymi i drzwiowymi
- sytuowanie szyldów na zwieńczeniach bram lub wejść prowadzących do nieruchomości
- sytuowanie na nadświetlu lub innym przeszkleniu w otworze okiennym lub drzwiowym

- na elewacji wykonanej z materiałów szlachetnych – sytuowanie wyłącznie szyldów w formie znaków bez tła, w tym w formie giętych lamp neonowych, mocowanych w sposób nienaruszający materiałów szlachetnych
- nad otworami okiennymi lub drzwiowymi zwieńczonymi łukami lub detalem architektonicznym – sytuowanie wyłącznie szyldów w formie znaków bez tła, w tym w formie giętych lamp neonowych
- w przypadku, gdy wejście do lokalu z zewnątrz znajduje się na następnej kondygnacji ponad parterem, zalecenia dot. szyldów sytuowanych w parterze obowiązują także dla tych kondygnacji i lokali
- dla lokalu znajdującego się w suterenie lub w piwnicy – dopuszcza się umieszczanie szyldu na słupku zlokalizowanym w bezpośredniej okolicy wejścia do lokalu oraz na zadaszeniach wejść do piwnicy, na furtce lub łuku nad bramą
- Dla każdego lokalu użytkowego posiadającego bezpośrednio wejście z zewnątrz budynku, zamiast szyldu zamontowanego równoległe do elewacji, dozwolone jest zastosowanie szyldu montowanego po wewnętrznej stronie witryny. Może on przybrać formę liter przestrzennych, log przestrzennych, logotypów przestrzennych lub płaskich znaków bez tła sytuowanych na przeszkleń w otworze okiennym lub drzwiowym na poziomie parteru. Powierzchnia przeznaczona do ekspozycji nie może przekraczać 20% powierzchni przeszkleń.

Zaleca się ograniczyć liczbę szyldów do:

- jeden główny szyld równoległy lub semaforowy dla każdego lokalu posiadającego bezpośrednio wejście z zewnątrz lub witrynę;
- po jednym dodatkowym szyldzie równoległym albo semaforowym sytuowanym na każdej dodatkowej elewacji dla każdego lokalu posiadającego witrynę na co najmniej dwóch elewacjach lub co najmniej dwa czynne i udostępnione publicznie wejścia z zewnątrz
- nie więcej niż trzy dodatkowe szyldy w formie flag
- jeden szyld wizytówkowy przy wejściu do budynku dla każdego podmiotu zajmującego lub współdzielącego lokal
- jeden szyld wizytówkowy przy przejściu prowadzącym do lokalu dla każdego lokalu, do którego wejście nie znajduje się od strony ulicy, w szczególności szyld flankujący przejście bramne prowadzące do podwórka
- jeden dodatkowy szyld wizytówkowy albo równoległy na fragmentach ogrodzenia lub na pylonie lub na totemie, dla każdego podmiotu.

Zalecane nośniki i zasady ich sytuowania

nośnik	opis	szczegółowe zalecenia do wszystkich wymiarów zaleca się tolerancję +/- 5%, wszystkie obowiązują powyższe zasady ogólne	dodatkowe zalecenia dla stref
szyld tablicowy	tablica reklamowa umieszczona na trwałym sztywnym materiale	równoległe do elewacji: - do 5 cm głębokości - wysokość maks. 1,5 m prostopadłe do elewacji: - o powierzchni ekspozycji reklamy nie większej niż 0,7 m ² , - o wysokości nie większej niż 1 m, - o grubości nie większej niż 5 cm	
przestrzenne litery i znaki graficzne	urządzenie reklamowe składające się z napisu lub znaku graficznego mogące posiadać wewnętrzne źródło światła, w tym neony	równoległe do elewacji: - do 40 cm grubości - do 1,5 m wysokości prostopadłe do elewacji: - o powierzchni ekspozycji reklamy nie większej niż 0,7 m ² , - o wysokości nie większej niż 1 m	w strefie A: równoległe do elewacji: - do 15 cm grubości - do 1 m wysokości prostopadłe do elewacji: - o powierzchni ekspozycji reklamy nie większej niż 0,7 m ² , - o wysokości nie większej niż 1 m
kaseton	urządzenie reklamowe jednobrytowe, przestrzenne, niepełne w środku, zazwyczaj podświetlane	równoległe do elewacji: - do 40 cm grubości - do 1,5 m wysokości prostopadłe do elewacji: - o powierzchni ekspozycji reklamy nie większej niż 0,7 m ² ,	w strefie A: równoległe do elewacji: - do 15 cm grubości - do 1 m wysokości prostopadłe do elewacji:

		<ul style="list-style-type: none"> - o wysokości nie większej niż 1 m - o grubości nie większej niż 40 cm 	<ul style="list-style-type: none"> - o powierzchni ekspozycji reklamy nie większej niż 0,7 m², - o wysokości nie większej niż 1 m - o grubości nie większej niż 40 cm
szyld muralowy	szyld naniesiony bezpośrednio na ścianę, witrynę lub ogrodzenie		
szyld flagowy	szyld materiałowy o zmiennym kształcie luźno zwisający z wysięgnika stale przymocowanego do elewacji	<ul style="list-style-type: none"> - szerokości i długości flagi nie większej niż 1 m; - wysięgnik nie dłuższy niż 1 m 	
maszt flagowy	szyld materiałowy o zmiennym kształcie luźno zwisający z masztu posadowionego w gruncie	- wysokość maks. 9 metrów	strefa A: zakaz umieszczenia
szyld wizytówkowy	szyld drobnego formatu, w szczególności zawierający dane identyfikacyjne działalności gospodarczej lub informacje o godzinach otwarcia, przyjęć, rejestracji itp.,		
pylon wizytówkowy	urządzenie reklamowe eksponujące modułowo rozmieszczone szyldy wizytówkowe	- nie wyższy niż 2 m	
pylon cenowy	urządzenie reklamowe wolnostojące, informujące o cenach obowiązujących na stacji paliw oraz o podstawowych usługach,	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszczalny wyłącznie na stacjach paliw - z nie więcej niż jednym dwustronnym szyldem 	

	które oferuje stacja paliw, przy której się znajduje		
totem	urządzenie reklamowe w postaci wysokiego słupa lub innej pionowej konstrukcji, w którego górnej części umieszczone jest logo lub logotyp w formie przestrzennej	- dopuszczalny w strefach ekspozycji z korytarzy transportowych - usytuowane w minimalnej odległości 30 m od budynków - w odległości nie mniejszej niż 100 m między innymi totemami po tej samej stronie ulicy - wysoki na maksymalnie 25 m	w strefach A i D: zakaz umieszczenia
szyld na ogrodzeniu	szyld umieszczany na ogrodzeniu	dopuszczalny jedynie jeżeli jest to jedyny szyld	
szyld tablicowy wolnostojący	tablica reklamowa nieprzymocowana do elewacji	jedynie jeżeli: - wejście do budynku znajduje się 15 m od ogrodzenia lub - jest to jedyny szyld	w strefach A i D: powierzchnia max. 2 mkw. w strefie BC: powierzchnia max. 3 mkw.

2.5 WITRYNY

nośnik	opis	szczegółowe zalecenia	dotatkowe zalecenia
		do wszystkich wymiarów zaleca się tolerancję +/- 5%, wszystkie obowiązują powyższe zasady ogólne	
szyld naklejkowy	szyld o znikomej głębokości, przylegający ściśle do witryny	- dopuszczalny wyłącznie na przeszkleniach witryny - nie stanowi więcej niż 20% powierzchni na której się znajduje	w budynkach znajdujących się w GEZ oraz na obszarach wpisanych do GEZ: - dopuszcza się jedynie barwy stonowane (biel,

			<p>czerń, szarość, beż); stosowanie innych barw wyklejki jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu opinii stosownych służb konserwatorskich, - wszystkie znaki i kroje pisma powinny posiadać jednolitą formę graficzną</p>
szyld na markizie	szyld w postaci składanego zadaszenia witryny	- nie przestania więcej niż 30% powierzchni prześwitu witryny	<p>w budynkach znajdujących się w GEZ oraz na obszarach wpisanych do GEZ: - dopuszcza się jedynie barwy stonowane materiału zadaszenia (biel, czerń, szarość, beż) lub zbliżone do koloru fasady budynku, na którym się znajduje</p>

2.6. REKLAMY (niebędące szyldami):

nośnik	opis	szczegółowe zalecenia do wszystkich wymiarów zaleca się tolerancję +/- 5%, wszystkie obowiązują powyższe zasady ogólne	dodatkowe zalecenia dla stref
reklama formatu dużego (billboard)	tablica reklamowa w układzie poziomym, z powierzchnią ekspozycji od 9 do maks. 18 mkw.	<p>- wysokość całkowita wolnostojącego do maks. 8 m, - wysokość usytuowania dolnej krawędzi powierzchni ekspozycji nie mniejsza niż 2,2 m</p>	w strefach A i D: zakaz umieszczania innych niż przylegające do budynku

		<ul style="list-style-type: none"> - dopuszczalny w strefach ekspozycji z korytarzy transportowych - dopuszczalny na budynkach na elewacjach bez otworów okiennych oraz przeszkleń max. 1 na jednej elewacji 	
reklama formatu średniego	tablica reklamowa z pow. ekspozycji 3-9 mkw.	- max. 2 na jednej elewacji	
citylight	urządzenie reklamowe w postaci szafki z przezroczystym frontem i możliwością podświetlenia, przeznaczone m.in. do ekspozycji plakatów przewijanych oraz elektronicznych	<ul style="list-style-type: none"> - maks. powierzchnia ekspozycji do 3 mkw. - dopuszczalny w pasach drogowych i na placach - dopuszczalny na budynkach wyłącznie w strefie parteru budynku (max. 1 na jednej elewacji budynku) - dopuszczalny na wiatach przystanków komunikacji zbiorowej - dopuszczalny na małych obiektach handlowych, kioskach - oddalony od najbliższego urządzenia tego samego typu o co najmniej 30 metrów 	w strefie D: zakaz umieszczania
stup ogłoszeniowo-reklamowy	urządzenie reklamowe najczęściej w formie walca, służące do umieszczania plakatów, ogłoszeń, reklam i informacji, w szczególności o	<ul style="list-style-type: none"> - maks. 5 metrów wysokości - oddalony od najbliższego urządzenia tego samego typu o co najmniej 30 metrów 	w strefie D: zakaz umieszczania

	wydarzeniach kulturalnych, imprezach;		
tablica ogłoszeniowa	urządzenie reklamowe służące do umieszczania plakatów, ogłoszeń, reklam i informacji, w szczególności o wydarzeniach kulturalnych, imprezach	- maks. 2 metry wysokości - oddalony od najbliższego urządzenia tego samego typu o co najmniej 30 metrów	
mural reklamowy	tablica reklamowa w formie malowidła naniesionego bezpośrednio na ścianę budynku	- dopuszczalny jest na elewacji nieposiadającej okien lub posiadającej wyłącznie okna klatek schodowych - zawierający treści reklamowe lub logo na maks. 30% powierzchni dzieła malarskiego	w strefie A: zakazuje się sytuowania na ścianach licowanych cegłą lub drewnem
reklama mobilna A	tablica reklamowa jedno- lub dwustronna umieszczona na mobilnym nośniku ciągniętym przez pojazd	- zakaz parkowania w przestrzeni publicznej - zakaz wydawania dodatkowych dźwięków	
potykacz	przenośne wolnostojące urządzenie reklamowe, składające się maksymalnie z dwóch jednostronnych lub dwustronnych tablic reklamowych;	- jeden na lokal - eksponowany jedynie w godzinach otwarcia lokalu - maks. 1,1 mkw. pow. ekspozycyjnej, - ustawiony w bezpośrednim sąsiedztwie wejścia do lokalu i nieutrudniający poruszania się po chodniku	
gabłota gastronomiczna	przeziernie urządzenie reklamowe, sytuowane wyłącznie przy wejściu do lokalu lub do ogródka	powierzchnia ekspozycyjna nie większa niż 1 mkw.	w strefie A: powierzchnia ekspozycyjna nie większa niż 0,7 mkw.

	gastronomicznego, przeznaczone do ekspozycji menu;		
reklama naklejana	urządzenie reklamowe w formie folii naklejonej na przeszklone części budynku (okna, drzwi, elewacje przeszklone)	- umieszczana zarówno od wewnątrz, jak i od zewnątrz budynku - wyłącznie w strefie parteru	w strefie A: maks. 30% przeszklenia w strefach B-D: maks. 50% przeszklenia
reklama na ogrodzeniach i bramach	tablica reklamowa umieszczana na ogrodzeniach i bramach, w tym elementach ażurowych	zakazuje się umieszczania treści reklamowych niestanowiących szyldów na ogrodzeniach i bramach, za wyjątkiem: - tablice lub urządzenie reklamowe sytuowane na tymczasowych ogrodzeniach w miejscu organizacji przedsięwzięcia plenerowego, na czas jego trwania - ogrodzenia stawiane w związku z pracami budowlanymi, przy czym pow. ekspozycji reklamy nie powinna przekroczyć 50% powierzchni ogrodzenia oraz nie wystawać ponad wysokość ogrodzenia	
reklama w obrębie ogródków gastronomicznych	reklamy sytuowane na parasolach i markizach oraz innych elementach wyposażenia ogródków gastronomicznych	reklamy sytuowane na markizach, parasolach i przegrodzeniach, w tym donicach i przęsłach ogrodzeń, powinny zajmować nie więcej niż 30% powierzchni, na której się znajdują	w strefach A i D: zaleca się stosowanie stonowanych kolorów, w szczególności zaczerpniętych z elewacji, na której są sytuowane

Na czas ograniczony zaleca się dopuścić stosowanie następujących nośników reklamowych:

nośnik	opis	szczegółowe zasady do wszystkich wymiarów zaleca się tolerancję +/- 5%, wszystkie obowiązują powyższe zasady ogólne	dodatkowe zalecenia dla stref
baner	urządzenie reklamowe wykonane z siatki i sytuowane na rusztowaniu w związku z prowadzeniem robót budowlanych	- te same treści reklamowe mogą być na nim eksponowane nie dłużej niż przez 12 miesięcy	strefa A i D: treści reklamowe nie powinny zajmować więcej niż 30% powierzchni siatki, zalecane jest zadrukowanie pozostałej powierzchni siatki wizerunkiem elewacji budynku
powłoki pneumatyczne	nietrwałe przestrzenne urządzenia reklamowe, np. balony	- maks. 10 metrów wysokości - wyłącznie w czasie i miejscu odbywania się imprez masowych	

3. mała architektura

Do obiektów małej architektury należą: **kosze na odpady, ławki, latarnie, osłony na drzewa, donice, stojaki rowerowe, słupki blokujące, ogrodzenia**. Podczas projektowania przestrzeni miejskiej należy stosować się do następujących zasad i warunków umieszczania obiektów małej architektury, ich wymiarów, norm jakości oraz rodzajów materiałów z których mogą być wykonane:

WYMIARY

maksymalna wysokość obiektów małej architektury nie może przekraczać 3,5 metra

MATERIAŁY

obiekty małej architektury muszą być wykonane z materiałów w naturalnych barwach uzyskanych podczas produkcji. Zabrania się stosowania na obiektach małej architektury elementów odbaskowych, emitujących dźwięk lub światło o różnym natężeniu

PRZESŁANIANIE

obiekty małej architektury należy wkomponować tak, by nie przysłaniały pomników, detali architektonicznych, tablic informacyjnych.

BEZPIECZEŃSTWO

podczas projektowania przestrzeni z małą architekturą należy upewnić się, że jej rozmieszczenie nie wpływa na zagrożenie dla ruchu samochodowego, rowerowego, czy pieszego. Należy przyjąć minimalną szerokość chodnika - 1,8 m w celu umożliwienia poruszania się osobom z niepełnosprawnościami oraz osób z wózkami dziecięcymi. Dla deptaków i chodników szerszych niż 4 m można wprowadzić elementy małej architektury takie jak śmietniki i ławki z założeniem, że znajdują się w minimalnej odległości 0,6 m od ulicy oraz 2,5 m od budynków. Przestrzenie te muszą być całkowicie wolne od dodatkowych elementów.

OŚWIETLENIE

Dla opraw oświetleniowych należy zastosować moduły świetlne LED o minimalnej klasie energetycznej F nowego systemu.

Obiekty małej architektury, które ze względu na swój stan techniczny będą zastępowane, muszą spełniać standardy zgodne z opisanymi w niniejszym dokumencie. Za szczególnie istotne uznaje się zachowanie jednorodnego wzoru w strefie Śródmiejskiej, w celu uzyskania porządku estetycznego przestrzeni.

3.1. MATERIAŁY

STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- Należy używać materiałów naturalnych. Jeśli dany materiał jest poddawany lakierowaniu należy nie wykraczać poza paletę barw neutralnych: beż, biel, siwy.
- Zabrania się używania kolorów neonowych, jaskrawych.
- Kolorystyka obiektów ma być utrzymana w odcieniach szarości, grafitu, czerni według wzornika RAL 9004 – 9023, RAL 7024, 7035 – 7037.
- Materiały - drewno, stal nierdzewna, stal ocynkowana malowana proszkowo, żeliwo, kamień naturalny, beton, cegła, szkło hartowane lub klejone. Dopuszcza się również indywidualne rozwiązania w miejscach szczególnie reprezentatywnych, tj. placów i wybranych ulic



drewno



szkło



żeliwo

odcienie szarości, grafitu,
czerni

kamień naturalny

STREFY B i C – zabudowa mieszkaniowa

- Kolorystyka ma być utrzymana w odcieniach szarości, grafitu, czerni według wzornika RAL 9004 – 9023, RAL 7024, 7035 – 7037, 7042, 7043.
- Materiały - drewno, stal nierdzewna, stal ocynkowana malowana proszkowo, kamień naturalny, beton, szkło hartowane lub klejone. Dopuszcza się również indywidualne rozwiązania w miejscach szczególnie reprezentatywnych, tj. placów i wybranych ulic



drewno



beton



szkło



ocynk malowany

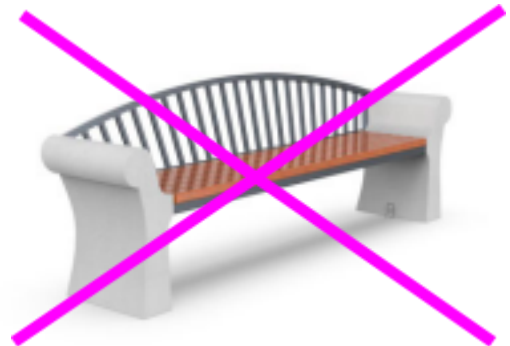


biała farba

3.2. ŁAWKI

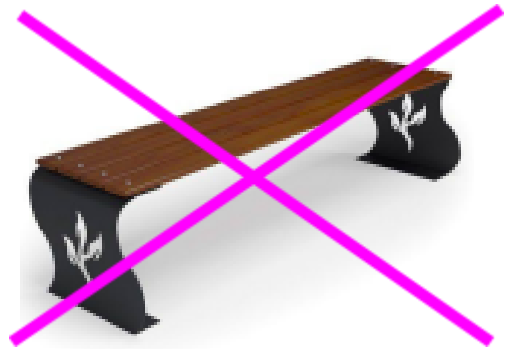
STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- proste obiekty pozwalające skupić się na otoczeniu
- naturalne materiały
- solidne wykończenie
- wysoka funkcjonalność
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane jest stosowanie materiałów nie ujętych w katalogu



STREFY B i C - zabudowa mieszkaniowa

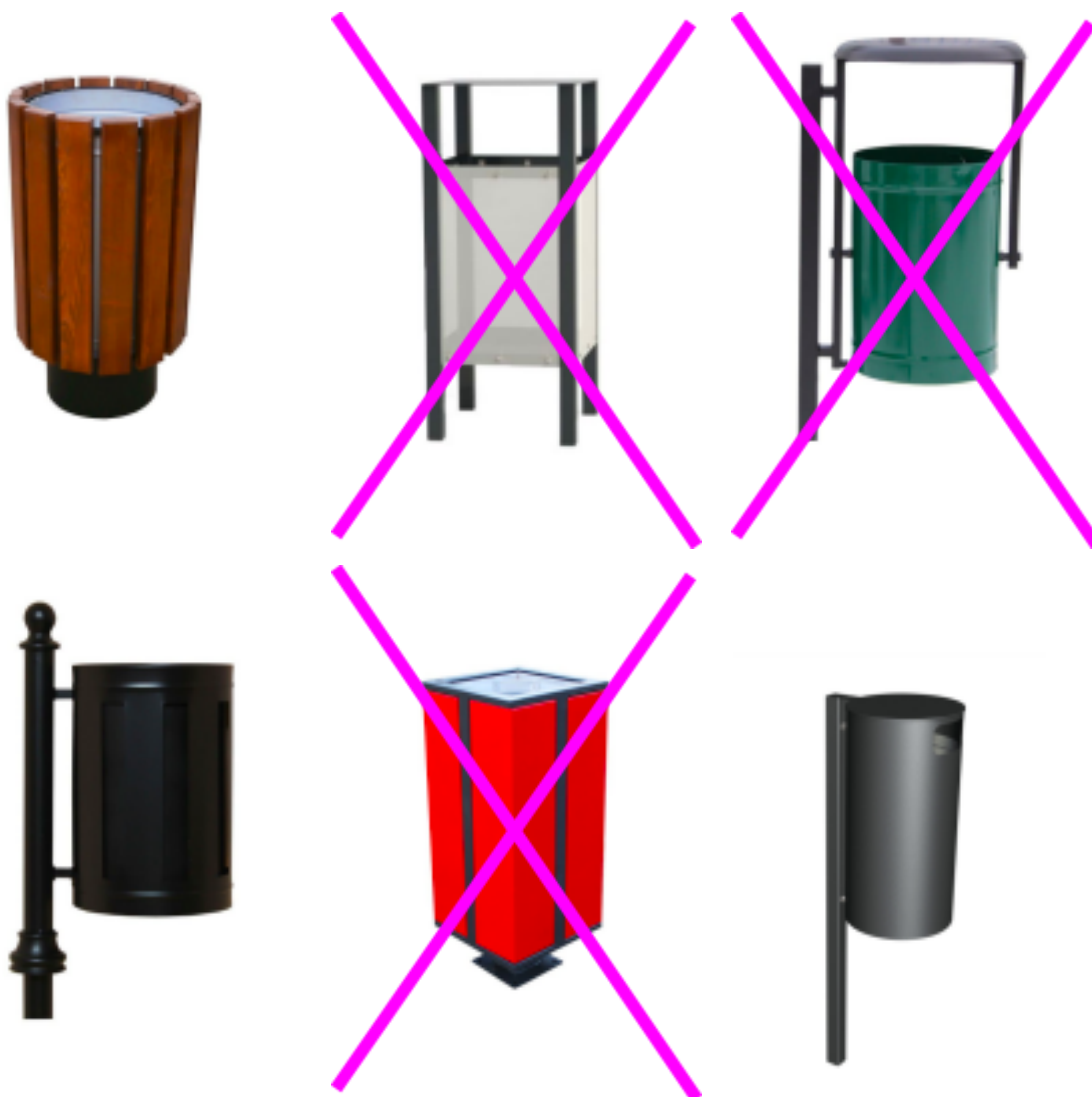
- proste wzory, bez detali
- naturalne lub surowe materiały
- solidne wykończenie
- wysoka funkcjonalność
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane jest stosowanie stylizowanych mebli miejskich
- zakazane jest stosowanie materiałów nie ujętych w katalogu



3.3. ŚMIETNIKI

STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- proste obiekty pozwalające skupić się na otoczeniu
- naturalne i surowe materiały
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne
- stosowanie odcieni szarości i grafitów w elementach malowanych
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami
- zakazane są wzory, których kształt wchodzi w konflikt z otoczeniem
- zakazane jest użycie materiałów o nieodpowiednich właściwościach mechanicznych - np. zbyt cienka stal podatna na deformacje
- zakazane jest stosowanie materiałów nie ujętych w katalogu



STREFA B i C – zabudowa mieszkaniowa

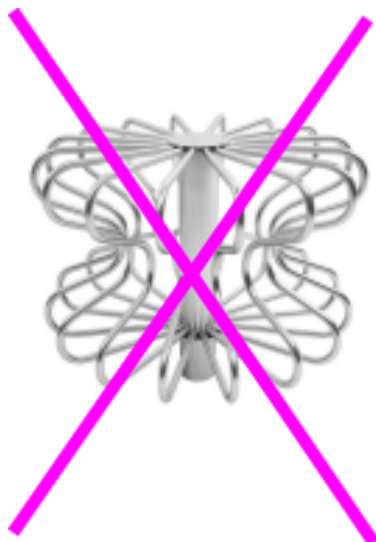
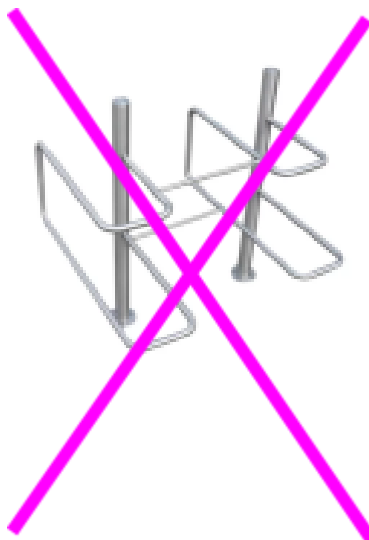
- stosowanie minimalistycznych wzorów
- naturalne i surowe materiały
- stosowanie odcieni szarości i grafitów w elementach malowanych
- wprowadzenie segregacji śmieci poprzez jasną komunikację
- zakazana jest używanie mebli stylizowanych
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami
- zakazane jest użycie materiałów o nieodpowiednich właściwościach mechanicznych - np. zbyt cienka stal podatna na deformacje
- zakazane jest stosowanie materiałów i barw nie ujętych w katalogu



3.4. STOJAKI ROWEROWE

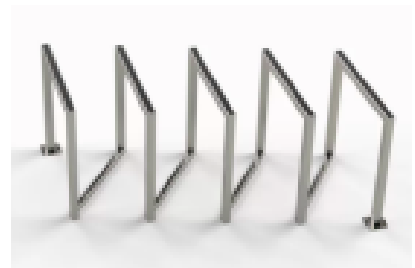
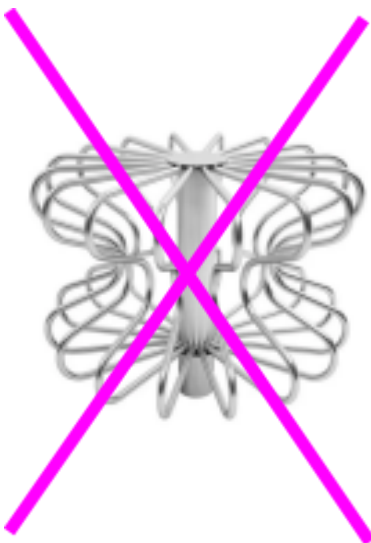
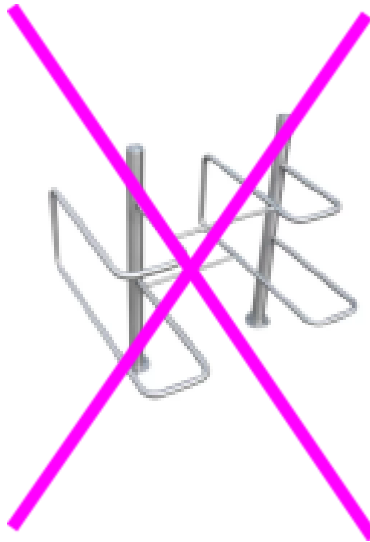
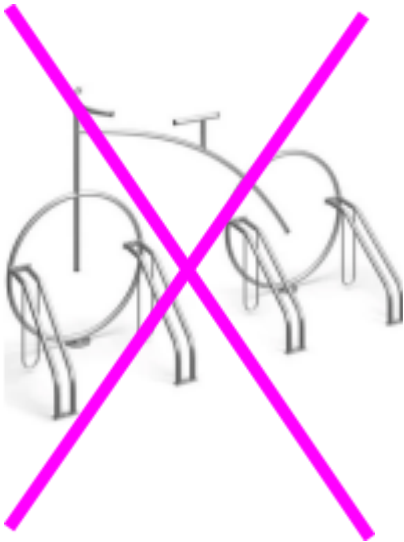
STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- proste rozwiązanie stworzone w celu przymocowania pojazdu
- naturalne i surowe materiały
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne
- stosowanie odcieni szarości i grafitów w elementach malowanych
- solidne wykończenie
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami
- zakazane są skomplikowane wzory i kształty
- zakazane jest stosowanie materiałów nie ujętych w katalogu



STREFA B i C – zabudowa mieszkaniowa

- proste rozwiązanie stworzone w celu przymocowania pojazdu
- naturalne i surowe materiały, szczególnie stal nierdzewna
- dopuszczalne jest stosowanie stojaków zbiorowych
- stosowanie odcieni szarości i grafitów w elementach malowanych
- solidne wykończenie
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami
- zakazane są skomplikowane wzory i kształty
- zakazane jest stosowanie materiałów nie ujętych w katalogu



3.5. LATARNIE

STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- proste obiekty pozwalające skupić się na otoczeniu
- naturalne i surowe materiały
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne
- stosowanie odcieni szarości i grafitów w elementach malowanych
- solidne wykończenie
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane są skomplikowane wzory i kształty
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami
- zakazane są wzory, których kształt wchodzi w konflikt z otoczeniem
- zakazane jest stosowanie materiałów nie ujętych w katalogu

STREFA B i C – zabudowa mieszkaniowa

- stosowanie minimalistycznych wzorów
- naturalne i surowe materiały
- stosowanie odcieni szarości i grafitów w elementach malowanych
- solidne wykończenie
- zakazana jest duża ilość detali
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami
- zakazane są skomplikowane wzory i kształty
- zakazane jest stosowanie materiałów i barw nie ujętych w katalogu

3.6. OGRODZENIA

- o wysokości nie większej niż 0,5 m dla zabezpieczenia niskiej zieleni
- o wysokości nie większej niż 1 m dla ogródków gastronomicznych
- o wysokości nie większej niż 1 m, zabezpieczających place zabaw (stopień ażurowości nie mniejszy niż 50%)
- o wysokości nie większej niż 1,8 m dla zabudowy mieszkaniowej (stopień ażurowości nie mniejszy niż 50%)
- o wysokości nie większej niż 2,5 m dla obiektów oświaty, zdrowia, opieki społecznej (stopień ażurowości nie mniejszy niż 50%)
- o wysokości nie większej niż 3 m dla obiektów sportowych (minimalny stopień ażurowości 70%), a dla ogrodzeń o stopniu ażurowości mniejszym niż 70% dopuszcza się maksymalną wysokość 1,2 m. Wytyczne nie obejmują piłkochwyłów.
- o wysokości nie większej niż 3 m dla obiektów biurowych, targowych, wystawienniczych (stopień ażurowości nie mniejszy niż 50%), a dla ogrodzeń o ażurowości mniejszej niż 50% wysokość ogrodzenia nie może przekroczyć 1,2 m.
- o wysokości nie większej 1,5 m dla ogródków działkowych (stopień ażurowości nie mniejszy niż 70%)
- o wysokości nie większej niż 3,5 m dla obiektów technicznych, przemysłowych, magazynowych, stacji benzynowych (stopień ażurowości równy lub większy 50%), dla ogrodzeń o ażurowości mniejszej niż 50% wysokość nie może przekroczyć 2,2 m.

Ogrodzenia tymczasowe

W przypadku nieruchomości, na której wykonywane są roboty budowlane dopuszcza się stosowanie ogrodzeń tymczasowych. Ogrodzenia takie mogą być wykonane z blachy ocynkowanej, fałdowej, falistej lub trapezowej, siatek ogrodzeniowych lub siatek zgrzewanych z plakatem informującym o inwestycji (ażurowość na poziomie minimum 50%)

W przypadku trwania wydarzenia okolicznościowego dopuszcza się stosowanie ogrodzeń tymczasowych w okresie jego trwania.

dodatkowe regulacje dla STREFY A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- dopuszcza się stosowanie ogrodzeń wykonanych z metalu, drewna lub murowanych
- trwałe materiały, odpowiednio zabezpieczone przed warunkami atmosferycznymi
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne
- kolorystyka ogrodzeń musi mieścić się w paletcie szarości, czerni, bieli, brązu
- materiały muszą być naturalnych barw
- zakazane jest użycie prefabrykowanych betonowych przęseł, tworzyw sztucznych, blach fałdowych i poliwęglanów i pokrycie jaskrawymi farbami

4. charakterystyka budynków

4.1. NOWE BUDYNKI

STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- prosta, czysta architektura nie konkurująca z dotychczasowym otoczeniem
- nowe inwestycje nie powinny udawać historycznych budynków
- skala i proporcje nowych inwestycji muszą nawiązywać do otoczenia i dopełniać je
- naturalne i surowe materiały na elewacjach
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne, nie wskazana jest duża ilość detali
- jeden kolor elewacji jako dominujący oraz maksymalnie dwa kolory uzupełniające
- ewentualne stosowanie kolorów uzupełniających musi być uzasadnione - np. wynikać z konieczności podkreślenia podziału pionowego lub poziomego
- należy stosować jeden kolor stolarki okiennej w obrębie całej inwestycji
- dla całej inwestycji należy stosować jednolitą formę stolarki okiennej, loggi i balkonów (wielkość, kształt, podział) zgodną z projektem elewacji
- należy stosować jeden kolor zewnętrznej stolarki drzwiowej w obrębie całego budynku, ewentualne odejście od niniejszej zasady wynikać musi wprost z projektu i być stosownie uzasadnione
- dla lokali usługowych zlokalizowanych w parterach inwestycji dopuszcza się inny niż w pozostałej części budynku lub budynków kolor i formę stolarki okiennej i drzwiowej, z zastrzeżeniem, że zachowane muszą być jednolitej wielkości podziały, kolory i wzory we wszystkich lokalach usługowych usytuowanych w parterze
- należy stosować jednolitą kolorystykę dachu dla całej inwestycji
- zakazane są skomplikowane formy wchodzące w konkurencję z zastanym otoczeniem
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami

STREFA B i C – zabudowa mieszkaniowa

- skala i proporcje nowych inwestycji muszą nawiązywać do otoczenia i dopełniać je
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne, nie wskazana jest duża ilość detali
- jeden kolor elewacji jako dominujący oraz maksymalnie dwa kolory uzupełniające
- należy stosować jeden kolor stolarki okiennej w obrębie całej inwestycji
- dla lokali usługowych zlokalizowanych w parterach inwestycji dopuszcza się inny niż w pozostałej części budynku lub budynków kolor i formę stolarki okiennej i drzwiowej, z zastrzeżeniem, że zachowane muszą być jednolitej wielkości podziały, kolory i wzory we wszystkich lokalach usługowych usytuowanych w parterze
- należy stosować jednolitą kolorystykę dachu dla całej inwestycji

-
- zakazane jest tworzenie imitacji historycznej zabudowy
 - zakazane są skomplikowane formy wchodzące w konkurencję z zastanym otoczeniem
 - zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami

4.2. RENOWACJA BUDYNKÓW

STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- odnowa oznaczać powinna zawsze przywrócenie jakości ze stanu pierwotnego lub/i podniesienie standardu jakości inwestycji
- ewentualna rozbudowa inwestycji w procesie renowacji musi uwzględniać skalę i proporcje obiektów występujących już w otoczeniu
- naturalne i surowe materiały na elewacjach
- jeden kolor elewacji jako dominujący oraz maksymalnie dwa kolory uzupełniające
- ewentualne stosowanie kolorów uzupełniających musi być uzasadnione - np. wynikać z konieczności podkreślenia podziału pionowego lub poziomego
- należy stosować jeden kolor stolarki okiennej w obrębie całej inwestycji
- dla całej inwestycji należy stosować jednolitą formę stolarki okiennej, loggi i balkonów (wielkość, kształt, podział) zgodną z pierwotnym bądź nowym projektem elewacji
- należy stosować jeden kolor zewnętrznej stolarki drzwiowej w obrębie całego budynku
- dla lokali usługowych zlokalizowanych w parterach inwestycji dopuszcza się inny niż w pozostałej części budynku lub budynków kolor i formę stolarki okiennej i drzwiowej, z zastrzeżeniem, że zachowane muszą być jednolitej wielkości podziały, kolory i wzory we wszystkich lokalach usługowych usytuowanych w parterze
- należy stosować jednolitą kolorystykę dachu dla całej inwestycji
- zakazane jest nadawanie budynkom współczesnym cech historycznych
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami

STREFA B i C – zabudowa mieszkaniowa

- odnowa oznaczać powinna zawsze przywrócenie jakości ze stanu pierwotnego lub/i podniesienie standardu jakości inwestycji
- ewentualne stylizacje bardzo subtelne, nie wskazana jest duża ilość detali
- jeden kolor elewacji jako dominujący oraz maksymalnie dwa kolory uzupełniające
- należy stosować jeden kolor stolarki okiennej w obrębie całej inwestycji
- dla całej inwestycji należy stosować formę stolarki okiennej, loggi i balkonów (wielkość, kształt, podział) zgodną z pierwotnym bądź nowym projektem elewacji
- dla lokali usługowych zlokalizowanych w parterach inwestycji dopuszcza się inny niż w pozostałej części budynku lub budynków kolor i formę stolarki, z zastrzeżeniem, że

zachowane muszą być jednolitej wielkości podziały, kolory i wzory we wszystkich lokalach usługowych usytuowanych w parterze

- należy stosować jednolitą kolorystykę dachu dla całej inwestycji
- zakazane jest tworzenie imitacji historycznej zabudowy
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami

4.3. BUDYNKI ZNAJDUJĄCE SIĘ W EWIDENCJI

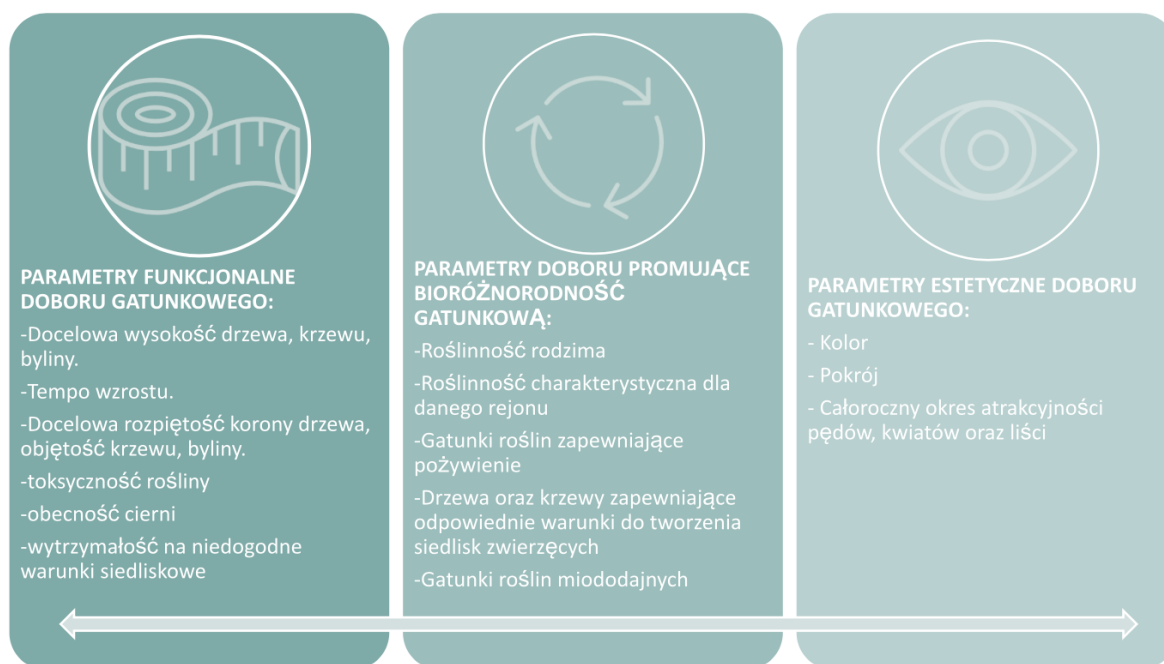
- odnowa oznaczać powinna zawsze przywrócenie jakości ze stanu pierwotnego lub/i podniesienie standardu jakości inwestycji
- ewentualna rozbudowa inwestycji w procesie renowacji musi uwzględniać skalę i proporcje obiektów występujących już w otoczeniu
- pokrycie elewacji musi być zgodne z pierwotnym, tzn. każdorazowo przeprowadzić należy analizy które pozwolą rozpoznać metodą i rzeczywisty kolor elewacji z pierwotnego projektu
- sposób prowadzenia prac remontowych uwzględniać musi historyczny charakter inwestycji - rekomenduje się m.in. stosowanie zacieranych farb na elewacjach, zamiast współczesnych kompozytowych farb wielowarstwowych
- ewentualne stosowanie kolorów odmiennych od tych wynikających z pierwotnego projektu musi być uzasadnione - np. wynikać z braku pozyskania informacji na temat pierwotnej barwy elewacji, dachu, stolarki, etc.
- należy stosować jeden kolor stolarki okiennej w obrębie całej inwestycji, chyba że projekt pierwotny zakładał inaczej
- dla całej inwestycji należy stosować jednolitą formę stolarki okiennej, loggi i balkonów (wielkość, kształt, podział) zgodną z pierwotnym projektem elewacji, lub nowym narysowanym na podstawie badań i analiz, jeśli pierwotny nie jest dostępny
- należy stosować jednolitą kolorystykę dachu dla całej inwestycji, chyba że projekt decyduje inaczej
- ewentualna rozbudowa lub przebudowa inwestycji odbywać powinna się po konsultacji ze specjalistami w zakresie ochrony zabytków, a jej forma powinna wyraźnie podkreślać różnicę czasu
- wszelkiego rodzaju uzupełnienia elewacji i innych podobnych działań remontowych wobec historycznego obiektu znajdującego się w ewidencji należy realizować w sposób przemyślany i dopasowany do sytuacji - tzn. dobrać należy takie narzędzie, które albo stanie się w 100% niedostrzegalne, albo w zdecydowany sposób podkreśli swoją obecność. Stosowanie półśrodków jest zakazane
- zakazane jest nadawanie budynkom współczesnym cech historycznych
- zakazane jest pokrycie jaskrawymi farbami

5. zasady ochrony i rozwoju zieleni

5.1. PARAMETRY DOBORU GATUNKOWEGO

Odpowiedni dobór roślin jest kluczowy, aby stworzyć przestrzeń funkcjonalną i atrakcyjną. Zachowując przy tym różnorodność gatunków. Efektywny dobór materiału roślinnego powinien przebiegać według trzech głównych parametrów: funkcjonalności, bioróżnorodności i estetyki.

Parametry projektowe



Parametry środowiskowe

Kolejnymi parametrami doboru gatunkowego dotyczącymi bezpośrednio szans na powodzenia implementacji materiału roślinnego są warunki klimatyczne, cechujące się położeniem geograficznym miasta, ale również ścisłą lokalizacją zieleni w mieście. Pamiętać należy, iż warunki siedliskowe zmieniają się na poziomie lokalnym niezależnie od położenia geograficznego miasta i związane jest to z typem infrastruktury miejskiej która ma wpływ na stopień zanieczyszczenia gleby, powietrza oraz wpływ także na wilgotność powietrza oraz warunki świetlne.

Dopasowany na etapie projektowym materiał roślinny nie gwarantuje sukcesu przeżycia rośliny w warunkach miejskich. Równie istotną kwestią jak dobór właściwego gatunku jest jakość sadzonki. Skrupulatnie zanalizowany dobór roślin powinien określać parametry jakościowe oraz wielkość sadzonki.

Parametry określające jakość sadzonki



Parametry określające wielkość sadzonki

Zaleca się by drzewa do projektów komercyjnych specyfikować w rozmiarze standard lub większe. Ważna jest również odpowiednia wielkość bryły korzeniowej drzew sadzonych w warunkach miejskich. Odpowiedniej wielkości bryła korzeniowa zwiększa szanse na przetrwanie oraz prawidłowy rozwój rośliny. Wymiary bryły korzeniowej nie powinny być mniejsze niż 0.9m³

5.2. PRZYKŁADOWY DOBÓR GATUNKÓW RODZIMYCH DLA MIASTA JELENIA GÓRA

DRZEWA RODZIME							
Nazwa łacińska	Nazwa polska	Park	Miasto	SuDs	Korytarze uliczne	Wielkość docelowa	Gęstość korony
Acer campestre	Klon polny	•	•	•	•	Średnie drzewo	Gęsta korona
Acer pseudoplatanus	Klon jawor	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Acer platanoides	Klon zwyczajny	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Alnus glutinosa	Olsza czarna	•	•	•	•	Średnie drzewo	Luźna korona
Alnus incana	Olsza szara	•	•	•	•	Średnie drzewo	Luźna korona
Betula pendula	Brzoza brodawkowata	•	•	•	•	Średnie drzewo	Luźna korona
Betula pubescens	Brzoza omszona	•	•	•	•	Średnie drzewo	Luźna korona

Carpinus betulus	Grab pospolity	•	•	•	•	Średnie drzewo	Gęsta korona
Cerasus avium	Wiśnia ptasia	•	•	•	•	Małe drzewo	Luźna korona
Fagus sylvatica	Buk zwyczajny	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Ilex aquifolium		•	•	•	•		
Malus sylvestris	Jabłoń dzika	•	•	•	•	Małe drzewo	Luźna korona
Padus avium	Czeremcha zwyczajna	•	•	•	•	Małe drzewo	Luźna korona
Populus alba	Topola biała	•	•	•	•	Duże drzewo	Luźna korona
Populus nigra	Topola czarna	•	•	•	•	Duże drzewo	Luźna korona
Populus tremula	Topola osika	•	•	•	•	Duże drzewo	Luźna korona
Quercus robur	Dąb szypułkowy	•	•	•	•	Duże drzewo	Duże drzewo
Quercus petraea	Dąb bezszypułkowy	•	•	•	•	Duże drzewo	Duże drzewo
Salix alba	Wierzba biała	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Salix fragilis	Wierzba krucha	•	•	•	•	Małe drzewo	Gęsta korona
Sorbus aucuparia	Jarząb pospolity	•	•	•	•	Małe drzewo	Luźna korona
Sorbus aria	Jarząb mączny	•	•	•	•	Małe drzewo	Luźna korona
Ulmus glabra	Wiąz pospolity	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Ulmus minor	Wiąz górski	•	•	•	•	Średnie drzewo	Gęsta korona
Ulmus laevis	Wiąz szypułkowy	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Pinus sylvestris	Sosna zwyczajna	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Picea abies	Świerk pospolity	•	•	•	•	Duże drzewo	Gęsta korona
Taxus baccata	Cis pospolity	•	•	•	•	Średnie drzewo	Gęsta korona

KRZEWY RODZIME

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Park	Miasto	SuDs	Korytarze uliczne	Wielkość docelowa
Berberis vulgaris	Berberys zwyczajny	•	•	•	•	Duży krzew
Cornus sanguinea	Dereń świdwa	•	•	•	•	Duży krzew
Corylus avellana	Leszczyna pospolita	•	•	•	•	Duży krzew
Crataegus monogyna	Głóg jednoszyjkowy	•	•	•	•	Duży krzew
Crataegus laevigata	Głóg dwuszyjkowy	•	•	•	•	Duży krzew
Euonymus europaea	Trzmielina zwyczajna	•	•	•	•	Duży krzew
Prunus spinosa	Śliwa tarnina	•	•	•	•	Niewysoki krzew
Sambucus nigra	Bez czarny	•	•	•	•	Duży krzew
Sambucus racemosa	Bez koralowy	•	•	•	•	Duży krzew
Salix caprea	Wierzba iwa	•	•	•	•	Duży krzew
Salix pentandra	Wierzba pięciopęcikowa	•	•	•	•	Duży krzew
Salix purpurea	Wierzba purpurowa	•	•	•	•	Duży krzew
Salix caprea	Wierzba iwa	•	•	•	•	Średni krzew
Salix triandra	Wierzba trójęcikowa	•	•	•	•	Średni krzew
Salix viminalis	Wierzba wiciowa	•	•	•	•	Średni krzew
Pinus mugo	Sosna górską	•	•	•	•	Niewysoki krzew
Juniperus communis	Jałowiec pospolity	•	•	•	•	Średni krzew

Drzewa iglaste są mało odporne na zasolenie gleby przede wszystkim, ale także wrażliwe na zanieczyszczenie powietrza i z tym związane kwaśne deszcze. Dobór gatunków drzew iglastych jest ryzykownym wyborem do nasadzeń miejskich, jednak warto o nich nie zapominać, ponieważ większa część iglaków jest zimozielona a to niezaprzeczalny walor. Ważne jest by specyfikować gatunki iglaste nie w bezpośrednim otoczeniu chodników oraz ulic. Nasadzenia warto lokalizować w głębi rabaty, gdzie jest mniejsze ryzyko intensywnego zasolenia. Drzewa iglaste są mało odporne na niekorzystne warunki miejskie, ale są to rośliny głównie pionierskie które nie wymagają dużej ilości składników odżywczych i rosną bardzo dobrze na ubogich glebach miejskich są także dobrym wyborem do sadzenia w donicach.

Pomimo zaleceń do sadzenia głównie gatunków krajowych, nie można rezygnować z gatunków introdukowanych.

Gatunki miododajne

Drzewa	Krzewy
Nazwa łacińska	Nazwa łacińska
Acer negundo	Aesculus parviflora
Aesculus carnea 'Briottii'	Arbutus
Aesculus hippocastanum	Berberis darwinii
Indica	Berberis autopurpurea
Ailanthus altissima	Berberis thunbergii
Caragana arborescens	Berberis Wilsonae
Castanea sativa	Buddleia globosa
Catalpa bignonioides	Ceanothus
Crataegus prunifolia	Cercis silquastrum
Liquidambar styraciflua	Chaenomeles speciosa
Liliodendron tulipifera	Cistus
Nothafagus antarctica	Colutea arborescens
Prunus padus Grandiflora	Daphne mezereum
Prunus sargentii	Elaeagnus
Prunus shirotare	Escalonia
Prunus pendula rubra	Fuchsia
Prunus Umineko	Potentilla
Prunus yedoensis	Pyracantha
Tilia euchlora	Weigela florida

Nasadzenia suDs

Strefa wody płytkiej (10-40cm)	Strefa podmokła, okresowo wysychająca
Nazwa łacińska	Nazwa łacińska
Butomus umbellatus	Iris pseudacorus
Hippuris vulgaris	Lythrum salicaria
Hottonia palustris	Filipendula ulmaria
Iris pseudacorus	Sparganium erectum
Sagittaria sagittifolia	Geranium palustre
Acorus calamus	Myosotis palustris
Oenanthe fistulosa	Iris sibirica

5.3. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PROJEKTOWANIA ZIELENI

Głównym celem zielonej infrastruktury miast jest tworzenie równowagi ekologicznej. Jest to najwyższy priorytet, który niesie za sobą wiele dodatkowych korzyści jak chociażby korzyści czysto wizualne. Wiadomo, iż zieleń miejska tworzy unikatowy klimat miasta i jest pożądanym elementem infrastruktury miejskiej.

Kierując się wcześniej opisanymi parametrami doboru gatunkowego należy projektować zieleni miejską dopasowaną do wielkości, lokalizacji oraz funkcji planowanej inwestycji. W każdej z opisanych form przestrzeni miejskiej można wyodrębnić cechy wspólne zieleni, które łącząc się ze sobą tworzą ciągi komunikacyjne umożliwiające płynny przepływ materiału genetycznego fauny i flory.

Zieleń wysoka powinna wyznaczać linie łączące miejskie tereny zielone tworząc spójny krajobraz. Kolejnym ważnym elementem jest zieleń niska, która jak i zieleń wysoka umożliwia migrację zwierząt oraz łączy tereny zielone tworząc niższe piętro korytarza ekologicznego.

Budowanie piętrowości materiałem roślinnym oraz zestawienie różnego rodzaju struktur jest pożądane przy nasadzeniach ozdobnych. Ważne jest by zestaw roślin budził zainteresowanie przez wszystkie pory roku. Projektując układy zieleni można wyróżnić kilka podstawowych reguł tworzenia kompozycji ozdobnych:

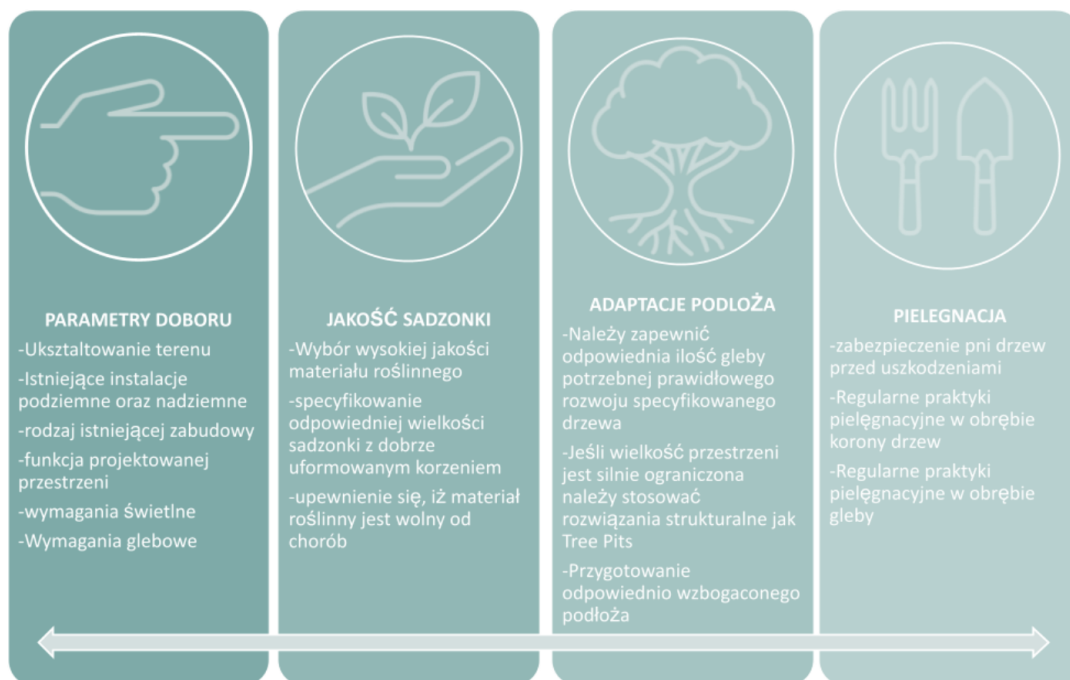
- Układ liniowych
- Układ grupowy
- Układ symetryczny
- Układ asymetryczny
- Układ z punktem dominującym

Kompozycje roślinne wynikają z charakteru projektowanej przestrzeni i muszą być dobierane indywidualnie.

Sadzenie drzew miejskich

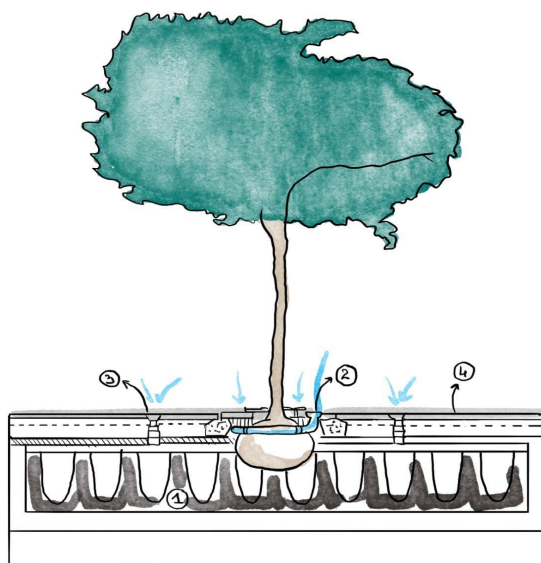
Głównym i najważniejszym elementem budującym sieć zielonej infrastruktury miast są drzewa. Obecność roślinności wysokiej jest kluczowym elementem kompozycji dopełniającej miejską zabudowę. Dlatego należy dołożyć wszelkich starań by planowanie nasadzeń drzew odbywało się z szczególną dbałością na etapie projektowym i wykonawczym.

Główne zasady planowania nasadzeń drzewiastych dające szanse na przeżycie drzew w środowisku miejskim



Tree Pit/ Komórki glebowe

Nowoczesne rozwiązania technologiczne dają możliwość wpasowania drzew nawet w najbardziej ograniczone przestrzenie miejskie. Zastosowanie nowoczesnych technologii „Tree Pits” umożliwia sadzenie drzew w każdych warunkach miejskich, zapewniając odpowiedni system nawadniania oraz odprowadzania wody opadowej. Drzewa, które sadzone są na niewielkiej powierzchni między jezdnią a chodnikiem nie są w stanie wytworzyć zdrowej bryły korzeniowej, co powoduje ryzyko powalenia drzewa, zahamowania wzrostu bądź obumarcie. W warunkach miejskich, w których nie można zagospodarować odpowiedniej wielkości pasów zieleni rozwiązania konstrukcyjne komórek glebowych tree pits są bardzo dobrym wyborem pozwalającym na prawidłowy rozwój bryły korzeniowej w ekstremalnych warunkach miejskich.



1. Komórki glebowe (Tree pits)
2. System irygacyjny
3. dodatkowe systemy irygacyjno-retencyjne ułatwiające odprowadzanie wody do gruntu
4. Jezdnia/parking/deptak

Zasady dotyczące odległości zieleni względem innych obiektów**Odległości sadzenia drzew i krzewów od infrastruktury nadziemnej i podziemnej**

Element infrastruktury technicznej	Minimalna odległość od pnia w metrach	
	Drzewa	Krzewy
Wodociągi	2	2
kanalizacja	2	1.5
Przewód gazowy	2	2
Sieć cieplna	2	2
Sączek melioracyjny	3	2
Podziemny kabel energetyczny i telekomunikacyjny	2	Nie koliduje
Napowietrzna linia energetyczna 220-750kV	Promień korony drzewa + 7,5	Nie koliduje
Napowietrzna linia energetyczna 30-220kV	Promień korony drzewa +4,5	Nie koliduje
słup energetyczny	5	Nie koliduje

Odległości sadzenia drzew od różnych obiektów

Obiekty	Minimalna odległość od pnia w metrach	
	Drzewa	Krzewy
Zabudowa o wysokości powyżej 7m	5	1.5
Zabudowa o wysokości poniżej 7m	4	1.5
Ogrodzenia o wysokości 2m i wyżej	4	1
Stopy ścian oporowych, tarasów oraz stromych skarp	1	0.5
Krawędź ścieżek parkowych i ogrodowych	0.75	0.4
Krawężniki jezdniowe	2	0.3
Krawędź jezdni	3	Nie koliduje
Oś skrajnego toru kolejowego	15	15

Zalecane odległości układów rozsączających (SuDs)

Obiekt	Odległość od obiektu
Od budynków nieposiadających izolowanych piwnic	Minimum 6 m
Od budynków z izolacją przeciwwilgociową	2 m
Od istniejącego drzewostanu	Średnica korony lub minimum 3 m
Od granicy działki, drogi lub chodnika przy ulicy	2m
Od studni stanowiącej ujęcie wody potnej	70m
Od rurociągów infrastruktury technicznej (gazowych i wodociągowych)	1.5m
Od kabli elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych	0.8m

Nasadenia w donicach

Nasadenia w donicach są atrakcyjnym dodatkiem szczególnie w przestrzeni wybrukowanej, gdzie brakuje zieleni a nasadenia w gruncie są niemożliwe. W donicach należy sadzić gatunki małych drzew, krzewów bądź bylin, unikać należy specyfikowania drzew iglastych w silnie zanieczyszczonym środowisku w bliskiej odległości jezdni wysokiego natężenia ruchu kołowego. Dobierać należy donice dwa razy większa od bryty korzeniowej sadzonek rośliny.

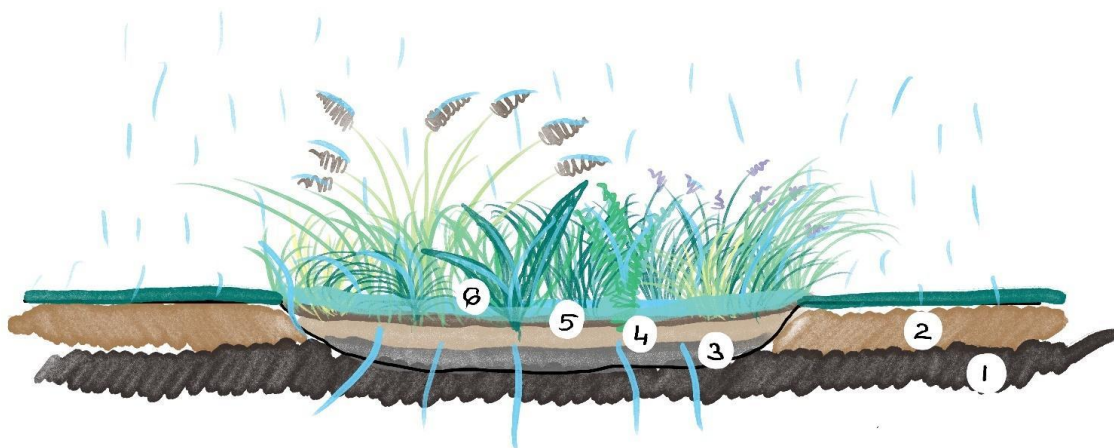


Systemy zrównoważonego systemu zarządzania wodami opadowymi

Systemy SuDs powinny być głównym elementem zagospodarowania każdej nowej inwestycji oraz wdrażane do istniejących przestrzeni miejskich jako element zrównoważonego rozwoju. Działania te pozwalają zmniejszyć negatywny wpływ urbanizacji na naturalny cykl wody w przyrodzie, zapobiegające powodziom oraz zmniejszając koszty związane z zarządzaniem wodami powierzchniowymi. Celem systemów SuDs jest odwzorowanie naturalnego obiegu wody jaki zaobserwować można w przestrzeni biologicznie czynnej, gdzie woda zostaje zaabsorbowana przez roślinność i glebę, filtrowana oraz częściowo odparowywana - gdzie z powrotem trafia do atmosfery. W przestrzeni miejskiej ograniczonej, gdzie ilości drzew oraz powierzchni trawiastych nie jest wysoka oraz gdzie spływ wody powierzchniowej jest obfity, należy wdrażać systemy Suds oparte na odpowiedniej roślinności odpornej na częściowe bądź stałe podtopienia oraz systemów wspomagających odprowadzanie wody.

Ogrody deszczowe

Jest wiele rozwiązań z zastosowaniem ogrodów deszczowych. Można je zakładać w pojemnikach lub w gruncie. Rozwiązanie to ma zapewnić infiltrację wód opadowych do gruntu oraz oczyszczenie zanieczyszczonej wody deszczowej spływającej z chodników oraz jezdni. Ogród deszczowy w gruncie jest położony w zagłębieniu terenu co umożliwia spływanie wody w miejsce wzmożonej absorpcji.



1. Warstwa przepuszczalna jak żwir lub piasek gruboziarnisty
2. Grunt rodzimy
3. Kruszywo 8-16mm
4. Wzbogacona gleba ułożona na geowłókninie Grubość warstwy ok 45cm
5. Żwir grubość warstwy ok 10cm
6. Roślinność

Nawierzchnie przepuszczalne

Powierzchnie przepuszczalne charakteryzują się właściwościami o wysokiej zdolności retencyjnej wód opadowych, usprawniają one inne systemy odprowadzania wody zmniejszając obfitość spływu wód powierzchniowych. Stosowanie nawierzchni przepuszczalnych jest najprostsza metoda zachowania wody w środowisku, pozytywnie wpływa na poziom oraz jakość wód gruntowych.

Rodzaje nawierzchni przepuszczalnych:

- Asfalt porowaty
- Beton porowaty
- Nawierzchni żwirowe
- Mieszanki żwirowo - żywiczne
- Ekokraty
- Trawa

Obiekty Hydrofitowe

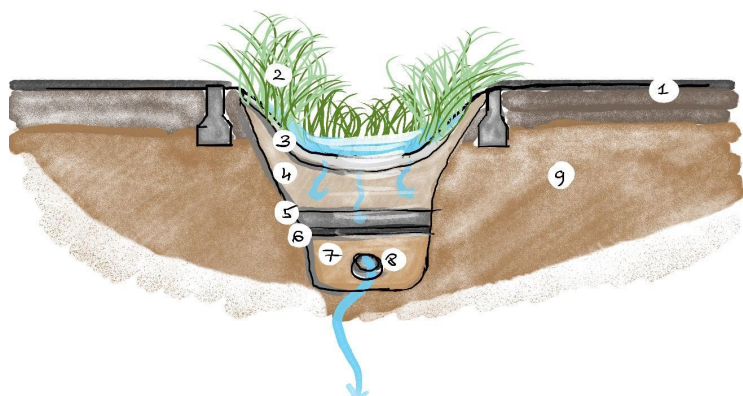
Charakteryzują się bardzo wysoka skutecznością w oczyszczaniu spływów wód opadowych przy zastosowaniu naturalnych procesów. Obiekty hydrofitowe działają jak filtry biologiczne zapobiegając przedostawaniu się zanieczyszczeń pochodzących ze spływów wód powierzchniowych do wód gruntowych. Ich lokalizacja jest szczególnie korzystna w terenach silnie zurbanizowanych.

Zbiorniki oraz rowy infiltracyjne

Są projektowane tak by gromadzić znaczne ilości wody opadowej która zostaje infiltrowane w głąb ziemi nawet przez kilkanaście godzin. Budowa ich polega na wykorzystaniu odpowiednio przepuszczalnego podłoża w zagłębieniu ziemi o łagodnych zboczach. Woda do takich systemów jest doprowadzana powierzchniowo bądź wpustem umieszczonym pod powierzchnią gruntu

Mulda retencyjne

Są zazwyczaj kształtowane liniowo bądź naśladujących fale zagłębień w terenie przypominając rów odwadniający. Użyta roślinność porasta rów spowalniając spływanie wody i umożliwiając retencje spływu do wód gruntowych. Istnieją także systemy wspomagające kierujące nadmiar wody do spływu sieci kanalizacji deszczowej

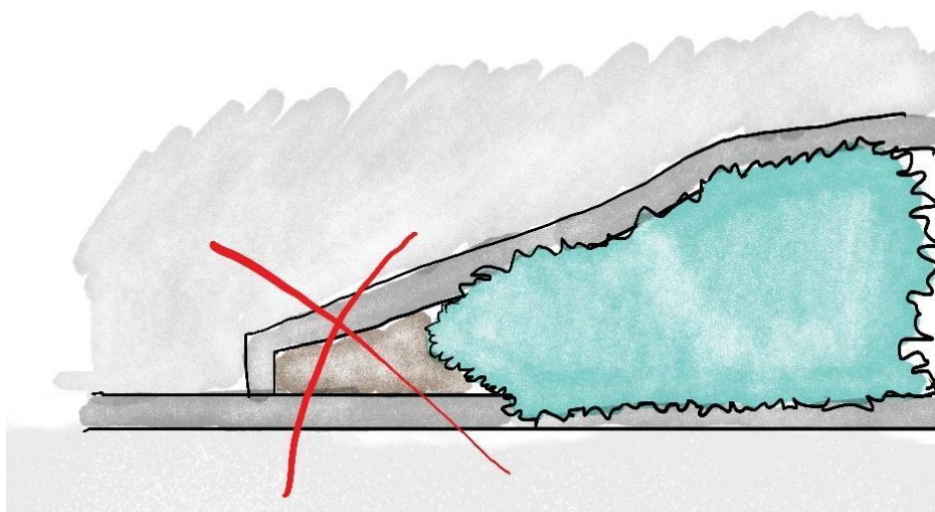


1. Jezdnia/chodnik/parking 2. Roślinność SuDs 3. Warstwa kruszywa 16-32 mm Grubość warstwy ok 5cm 4. Warstwa wegetacyjna Grubość warstwy ok 45cm 5. Warstwa separacyjna Grubość ok 10cm 6. Geowłóknina 7. Żwir Grubość ok 30cm 8. Rura drenarska w oplocie 9. Grunt rodzimy

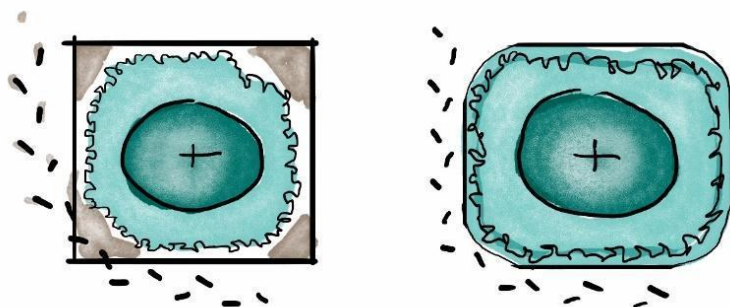
5.4. ZAKAZANE PRAKTYKI

Niewłaściwe kształty rabat

Nasadenia zieleni wydają się rozrastać ekspansywnie wypełniając restrykcyjne powierzchnie rabat miejskich. Jednak często widzi się wąskie pasy gruntu pomiędzy chodnikiem a jezdnią gdzie nie ma warunków do odpowiedniego wzrostu roślin. Projektując przestrzeń przeznaczona na nasadenia należy pamiętać o odpowiednim kształcie rabaty, należy zrezygnować z ostrych kątów oraz pamiętać o minimalnej szerokości 400-500mm dla trawy lub niskich nasadzeń okrywowych oraz minimum 1000 mm dla krzewów i większych bylin. Wyznaczone na nasadenia rabaty zlokalizowane przy traktach pieszych należy projektować unikając kątów 90 stopni.



Przechodnie mają tendencje do skracania drogi po okręgu wydeptują rogi rabat. Jeżeli Projekt przewiduje takie rozwiązania geometryczne należy projektować elementy ochronne jak wyniesione ponad powierzchnię chodnika krawężniki typu mostowego, które ograniczają zdeptywanie rabat.



Monogatunkowe rozwiązania

Unikać należy stosowania mono gatunkowych rozwiązań, najlepiej wybierać kilka gatunków roślin różniących się barwą strukturą wysokością oraz okresem kwitnienia. Jednogatunkowe kompozycje często stanowią mało estetyczny element zieleni. Jest także ryzyko, że gdy zajęta chorobą roślina obumrze zabraknie innych gatunków które podtrzymują kompozycje ozdobną rabaty.



Otoczenie drzew

Drzewa oraz krzewy formujące pień zlokalizowane w niewielkich obszarach trawiastych należy sadzić w otoczeniu roślin okrywowych zapobiega to rozroście chwastów, tworząc zielenią łatwiejszą w utrzymaniu. Należy pamiętać, że pod drzewami nie ma warunków do wzrostu trawy szczególnie na ograniczonych rozmiarowo powierzchniach.



Należy stosować rozwiązania ograniczające uszkodzenia systemów korzeniowych oraz pni drzew, sadzonych w bliskiej odległości od dróg i parkingów. W celu ochrony przed uszkodzeniami mechanicznymi należy wprowadzić: ostony pni (odbojniki, słupki, barierki), krawężniki podwyższone ponad poziom nawierzchni (zabezpieczenia te dodatkowo chronią korzenie przed zasoleniem i zagęszczeniem gleby. Zagęszczona gleba oraz zbyt mała powierzchnia retencyjna wokół drzew miejskich przyczyniają się do wzrostu spływu powierzchniowego wód opadowych.

Minimalne wielkości terenu dla prawidłowego rozwoju drzew

Dorosłe drzewa	Wielkość terenu	Szerokość trawnika
Drzewo do 8m	Powyżej 9m ²	1-1.2m
Drzewo do 8-15m	Około 9-25 m ²	1.2-2m
Powyżej 15m	Powyżej 25 m ²	Powyżej 2m

6. zasady dotyczące posadzek

6.1. DEPTAKI

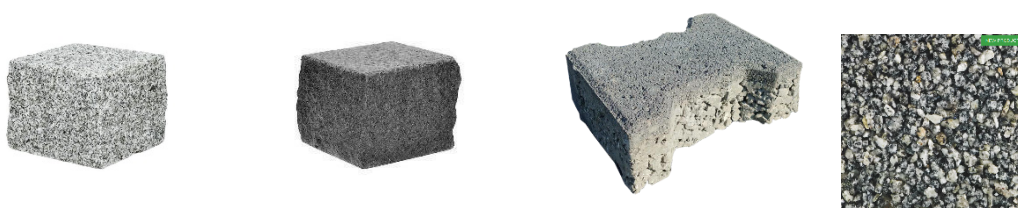
- Kolorystyka nawierzchni ma być utrzymana w kolorach szarości.

- Główny materiał to kostka granitowa szara oraz ciemnoszara
- Wymiar kostki granitowej 4/6 cm



6.2. PARKI I ZIELEŃCE

- Kolorystyka nawierzchni ma być utrzymana w kolorach szarości.
- Materiał to kostka granitowa szara oraz ciemnoszara w ścisłym centrum
- Kostka brukowa betonowa przepuszczająca wodę w głąb ziemi szara oraz ciemno szara
- Nawierzchnia żwirowa w odcieniach szarości
- Nawierzchni żywiczny – żwirowe przepuszczające wodę w głąb gruntu
- Wymiar kostki granitowej 4/6 cm
- Wymiar kostki betonowej 20x16.5 cm
- Betonowe płyty chodnikowe wymiar 40x40 cm w odcieniach szarości



6.3. CHODNIKI I PARKINGI

STREFA A – zabudowa śródmiejska i Cieplice

- Kolorystyka nawierzchni ma być utrzymana w kolorach szarości.
- Główny materiał to kostka granitowa szara oraz ciemnoszara
- Kostka brukowa betonowa przepuszczająca wodę w głąb ziemi szara oraz ciemno szara
- Wymiar kostki granitowej 4/6 cm
- Wymiar kostki betonowej 20x16.5 cm
- Betonowe płyty chodnikowe wymiar 40x40 cm w odcieniach szarości



STREFA B i C – zabudowa mieszkaniowa

- Kolorystyka nawierzchni ma być utrzymana w kolorach szarości.
- Główny materiał to kostka granitowa szara oraz ciemnoszara
- Kostka brukowa betonowa przepuszczająca wodę w głąb ziemi szara oraz ciemno szara
- Wymiar kostki granitowej 4/6 cm
- Wymiar kostki betonowej 20x16.5 cm
- Betonowe płyty chodnikowe wymiar 40x40 cm w odcieniach szarości



6.4. ZAKAZANE PRAKTYKI

Stosowane nawierzchnie powinny być spójne pod względem materiału oraz koloru. Należy unikać łączenia różnych wzorów oraz wielkości kostki betonowej.

